

یادداشتی به مناسبت تعایش دینی و نقش مداحان

امید علی پور علیائی

سردبیر سایت های مجمع جهانی تقریب مذاهب

مقدمه

در دنیای امروز که مسلمانان با چالش‌های مختلف سیاسی، اجتماعی و مذهبی روبه‌رو هستند، مسئله وحدت اسلامی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در ایران بعد از انقلاب اسلامی، توجه ویژه‌ای به اهل سنت شده است، چرا که آنان جزئی از جامعه اسلامی هستند و در کنار شیعیان در برابر دشمنان اسلام قرار دارند. در این راستا، آیت‌الله سیستانی در عباراتی زیبا و مهم درباره اهل سنت گفته‌اند که آنان نه تنها برادر بلکه جان ما هستند. این بیان نشان‌دهنده عمق محبت و احترام به اهل سنت است و بر ضرورت وحدت در میان مسلمانان تأکید دارد. علاوه بر این، مقام معظم رهبری نیز همواره بر اهمیت اتحاد میان مسلمانان تأکید کرده و آن را به عنوان یکی از ارکان استراتژیک برای مقابله با تهدیدات دشمنان

اسلام می‌داند. در این یادداشت، به بررسی اهمیت وحدت شیعه و سنی و نقش مداحان در تقویت این وحدت پرداخته می‌شود.

۱. مداحان؛ پیوند دهندگان مسلمانان

مداحان به دلیل جایگاه ویژه‌ای که در مراسم مذهبی دارند، می‌توانند نقش بسیار مؤثری در تقویت وحدت میان مسلمانان ایفا کنند. در جامعه اسلامی ایران، مداحان معمولاً در مراسم‌های مختلف مذهبی، مانند محرم، رمضان و عیدین، به ایراد سخنرانی و خواندن اشعار پرداخته و فضای معنوی و عاطفی ایجاد می‌کنند. با توجه به حساسیت‌هایی که در جوامع مختلط شیعه و سنی وجود دارد، مداحان می‌توانند با تأکید بر مشترکات مذهبی مسلمانان، مثل توحید، نبوت، قرآن و عشق به اهل بیت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، در ایجاد همبستگی و تقویت وحدت میان مسلمانان تأثیرگذار باشند.

پس از انقلاب اسلامی، و با تأکیدات رهبری توجه ویژه‌ای به اهل سنت در ایران صورت گرفته است. این توجه به معنای شناسایی و احترام به جایگاه اهل سنت به‌عنوان بخشی از جامعه اسلامی است. همان‌طور که آیت‌الله سیستانی گفته‌اند، اهل سنت نه تنها برادران ما بلکه جان ما هستند و این تأکید، بیانگر ضرورت ایجاد همبستگی و احترام متقابل بین شیعه و سنی است.

۲. وحدت شیعه و سنی؛ ضرورتی غیرقابل انکار

در کنار اختلافات فقهی و مذهبی که میان شیعه و سنی وجود دارد، اصول مشترک بسیاری نیز بین این دو مذهب وجود دارد که می‌تواند مبنای وحدت و همبستگی میان مسلمانان باشد. این اصول مشترک شامل توحید، نبوت، قرآن، محبت اهل بیت پیامبر و دیگر ارزش‌های مشترک اسلامی است. همان‌طور که آیت‌الله خامنه‌ای تأکید دارند، ما مسلمانان به‌عنوان یک امت واحد باید از همه ظرفیت‌های خود برای تقویت وحدت و مقابله با تهدیدات دشمن استفاده کنیم. ایشان بارها در سخنان خود از ضرورت وحدت شیعه و سنی در برابر دشمنان مشترک یاد کرده‌اند و آن را از ارکان استراتژیک جهان اسلام دانسته‌اند.

آیت‌الله خامنه‌ای در بسیاری از بیانات خود تأکید کرده‌اند که دشمنان اسلام به‌ویژه دشمنان بیرونی همچون استکبار جهانی و صهیونیسم سعی دارند تا با ایجاد تفرقه و شکاف‌های مذهبی در میان مسلمانان، مسلمانان را از هم جدا کنند و از این طریق به اهداف خود برسند. در همین راستا، ایشان بر لزوم تقویت وحدت اسلامی به‌ویژه بین شیعه و سنی تأکید کرده و همواره گفته‌اند که مسلمانان باید با

پیروی از آموزه‌های قرآن و سنت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، اختلافات جزئی خود را کنار گذاشته و در راستای اهداف مشترک اسلامی حرکت کنند.

۳. تبعات بی‌توجهی به وحدت

بی‌توجهی به وحدت مسلمانان و دامن زدن به اختلافات مذهبی می‌تواند تبعات خطرناکی داشته باشد که نه تنها به تفرقه و تنش‌های داخلی می‌انجامد، بلکه دشمنان اسلام از این اختلافات بهره‌برداری کرده و به اهداف شوم خود دست خواهند یافت. این تبعات شامل موارد زیر است:

تشدید تفرقه و شکاف‌های داخلی: اختلافات مذهبی می‌تواند باعث تقسیم بیشتر مسلمانان شود و روح همبستگی و اتحاد را از بین ببرد.

تضعیف اصول اخلاقی اسلامی: این نوع اختلافات ممکن است منجر به از دست رفتن ویژگی‌های اخلاقی اسلام چون مدارا، صبر و احترام به دیگران شود.

تقویت دشمنان اسلام: دشمنان اسلام می‌توانند از اختلافات مذهبی برای ایجاد درگیری‌ها و نزاع‌های داخلی میان مسلمانان بهره‌برداری کنند و از این طریق به اهداف خود در تضعیف جهان اسلام دست یابند.

۴. نکات کلیدی برای مداخلان در تقویت وحدت

مداخلان به‌عنوان شخصیت‌های فرهنگی و مذهبی می‌توانند نقش بزرگی در تقویت وحدت شیعه و سنی ایفا کنند. برخی از نکات کلیدی که مداخلان باید به آن توجه داشته باشند عبارتند از:

تاکید بر مشترکات مذهبی: مداخلان باید در اشعار و سخنان خود به مشترکات مسلمانان شیعه و سنی توجه کنند. این مشترکات شامل محبت اهل بیت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله، قرآن کریم و توحید است. تأکید بر این اصول می‌تواند به تقویت روحیه وحدت و همبستگی میان مسلمانان کمک کند.

مراقبت از زبان و بیان: مداخلان باید از هرگونه سخنان تحریک‌آمیز و توهین‌آمیز که ممکن است به اختلافات مذهبی دامن بزند، پرهیز کنند. انتخاب زبان نرم و محترمانه در بیان مطالب ضروری است.

آگاهی از شرایط اجتماعی و مذهبی جامعه: مداحان باید نسبت به وضعیت فرهنگی و مذهبی جامعه خود آگاه باشند و از موضوعات حساس یا تضادآمیز خودداری کنند.

نشر پیام‌های وحدت‌آمیز: با انتخاب اشعار و مطالبی که بر وحدت مسلمانان تأکید دارند، مداحان می‌توانند پیامی از همدلی، صلح و همبستگی را به مخاطبان خود منتقل کنند.

نتیجه‌گیری

مداحان به‌عنوان افرادی که در فضای مذهبی و فرهنگی جامعه نقش مهمی ایفا می‌کنند، باید همواره به وحدت اسلامی توجه ویژه‌ای داشته باشند. همان‌طور که آیت‌الله سیستانی بیان کرده‌اند، اهل سنت نه تنها برادران ما بلکه جان ما هستند. همچنین آیت‌الله خامنه‌ای نیز همواره بر ضرورت وحدت شیعه و سنی و اهمیت آن در برابر دشمنان اسلام تأکید کرده‌اند. با توجه به این تأکیدات و اهمیت وحدت، مداحان باید از هرگونه اقدام یا سخنی که به تفرقه و اختلاف می‌انجامد، خودداری کنند و همواره پیرو بزرگان دین و مذهب بوده و باشند و بر اصول مشترک اسلامی تأکید کنند تا مسلمانان در برابر تهدیدات خارجی و داخلی متحد و مقاوم بمانند.